

Posudek vedoucího práce
na bakalářskou práci Mikuláše Pštrosse

**„Hodina učitele: návrh vzdělávacího programu ke zvýšení občanské angažovanosti
středoškolské mládeže“**

Kontext vzniku bakalářské práce: volba tématu bakalářské práce bylo silně ovlivněna Mikulášovou účastí na projektech, které podporují výchovu mládeže k občanství a demokratické komunikaci. Mikuláš se jich účastnil již v době svého středoškolského studia a aktivně pokračoval v jejich organizaci i během vysokoškolského studia. Jeho praktický zájem o možnosti „učení se demokracii“ byl východiskem nejen pro tematickou orientaci jeho bakalářské práce, ale také jeho studijního programu. Téma i obsah bakalářské práce promýšlel pomocí zvolených kurzů a na pozadí své angažované praktické zkušenosti. V rámci jeho vysokoškolského studia se tak vytvořil prostor pro interakci mezi světem teoretického vědění a světem praktického jednání – velmi příznivý poznávací zájem pro osvojení komplexity sociálně vědních témat. Se zájmem a s uspokojením jsem sledoval jeho příznivé efekty – hledání teoretického poučení ke zvolenému tématu a s ním spojený růst odborných zdatností na jedné straně a na straně druhé promyšlené zaujetí sledovaným problémem, které dovede využívat kritické hodnocení zkoumané situace a jejích souvislostí. Naše tutorská spolupráce byla aktivní, spolu jsme často diskutovali, avšak Mikuláš byl velmi samostatný; argumentační cesta, kterou práce sleduje, je výsledkem jeho vlastní iniciativy a volby.

Pojetí práce a dosažené poznatky: text práce se vyznačuje produktivně zvolenou strukturou: uvádí čtenáře do problému a jeho souvislostí, v následné teoretické části monitoruje teoretické argumenty, které by bylo možné využít při řešení sledovaného problému a závěrečná část pak prezentuje a kriticky vyhodnocuje praktický návrh na vzdělávací program TRIANGL. I když obvykle se přikláním ke členění bakalářských prací na teoretickou a empirickou část, a namítám proti označení „praktická část“, v tomto případě s tímto označením souhlasím: práce vskutku proniká do kontextu praktického jednání. Projevuje se to i v metodickém zajištění práce – praktické založení tématu umožňuje uplatňovat různé metodické postupy, relativně „volně“ využívat výhody jednotlivých přístupů. První pohled na obsah práce signalizuje jeho značnou členitost a velký rozsah. Není to však výrazem redundantní šíře celkového záběru. Je to spíše výrazem snahy o přesvědčivou prezentaci vazeb mezi teoreticky pojatými strukturními okolnostmi a kontextem jednání. Zejména teoretická část je dobře strukturována ve prospěch sledovaného problému. Rovněž i praktická část s přílohami dobře rezonuje se sledovaným tématem.

Jaké dosažené poznatky lze práci připsat? Zde na prvním místě je bezpochyby návrh vzdělávacího programu TRIANGL. Jde o návrh, který má za sebou „ověřovací dobu“, formu „prototypu“, který se může stát podnětem a návodem pro uvedení takového programu do vzdělávacích praktik. Navíc nepředstavuje jen nějaký další vzdělávací předmět, ale i nový pohled na vzdělávání, což plyne z textu spíše implicitně. Další poznatek je teoreticko metodologický. V práci je zdařile prezentována možnost strukturně činnostního přístupu a významu teorie při praktickém jednání. Mikuláš pracuje s náročnou a aktuální literaturou (domácí i cizojazyčné proveniencie) a produktivně ji využívá. Poslední efekt práce vidím v jeho osobním přístupu k tématu. Tradiční oponent by mohl tvrdit, že práce má „normativní“ nádech. Podle mého názoru práce velmi zdařile ukazuje na plodnost osobního zaujetí při zkoumání tak existenční otázky, jakou představuje pro současné společnosti problém demokratického soužití a vládnutí.

Hodnocení práce: práci hodnotím jako velmi kvalitní a vynikající nad úroveň požadovaných nároků bakalářské práce. Její pozitivní výsledky jsem uvedl v předcházejícím bodě. K tomu ještě dodávám: Mikuláš pracuje s náročnými sociálněvědními texty, velmi dobře jim porozuměl a vhodně je využívá pro sledovaný problém (např. koncepce reflexivity, přístupových bodů). Takto náročně zvolený postup ovšem nabízí i prostor pro některé připomínky. Určitá interpretační šance se nabízí při teoretickém hodnocení TRIANGLU a vztahu mezi dobrovolnictvím/důvěrou a klíčovými kompetencemi. Jak kompetence jednání lze vztáhnout k obecně platným závaznostem, jakou je např. důvěra? V TRIANGLU je tento vztah zprostředkován kontextem dobrovolnictví: angažovanou součinností při řešení veřejných problémů podporovanou příkladnou aktivitou jednotlivců a skupin. Zde naráží Mikuláš na problém charismatické osobnosti a vůdcovství. Prakticky tak vnímá toto zprostředkování. Stejný problém se však projevuje při teoretických diskusích mezi lidským a sociálním kapitálem, mezi laickým a expertním věděním, mezi dispozicemi osvojenými v primární socializaci a uplatněnými při sekundární socializaci, mezi spouštějícími a umožňujícími dispozicemi. Autor výstižně využívá pro toto zprostředkování koncepci přístupových bodů. Kromě interakce různorodých forem vědění, které konstituují přístupové body, bych zde – i s ohledem na empirickou podporu při hodnocení TRIANGLU – více zdůraznil příkladnou aktivitu sizuovaných jednotlivců a skupin. To je také důležité pojítka mezi výše uvedenými dichotomiemi, které je nutno chápat spíše komplementárně než disjunktivně. Touto poznámkou chci naznačit, že práce se pohybuje v úrovni současné odborné diskuse a jejích poznávacích problémů.

Návrh bodového hodnocení: práci hodnotím jako výbornou v pásmu 47-48 kreditů.

Müller Karel

V Černošicích, 20. srpna 2006